

بررسی تجارب کشورها در زمینه معافیت‌های مالیاتی
۲. درباره معافیت مالیات بر درآمد فعالیت‌های هنری

معاونت پژوهش‌های اقتصادی
دفتر: مطالعات مالیه عمومی و توسعه مدیریت
معاونت پژوهش‌های اجتماعی و فرهنگی

کد موضوعی: ۲۳۰
شماره مسلسل: ۱۶۷۹۶
دی‌ماه ۱۳۹۸

به نام خدا

فهرست مطالب

- ۱.....چکیده.....
- ۲.....مبانی نظری اعمال معافیت در مالیات بر درآمد.....
- ۴.....معافیت فعالیت‌های هنری از مالیات بر درآمد در قانون مالیات‌های مستقیم.....
- ۶.....بررسی تجارب برخی کشورها در حوزه مالیات‌ستانی از فعالیت‌های هنری.....
- ۶.....- آمریکا.....
- ۸.....- انگلستان.....
- ۹.....- مالزی.....
- ۱۰.....- پاکستان.....
- ۱۰.....- هندوستان.....
- ۱۱.....- کره جنوبی.....
- ۱۲.....- ایرلند.....
- ۱۳.....توافقنامه‌های بین‌المللی.....
- ۱۴.....برخی ملاحظات درباره وصول مالیات از فعالیت‌های هنری.....
- ۱۴.....لزوم حمایت از فعالیت‌های هنری از طریق به غیر از معافیت مالیاتی.....
- ۱۴.....در نظر گرفتن معافیت پایه.....
- ۱۵.....جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....

بررسی تجارب کشورها در زمینه معافیت‌های مالیاتی ۲. درباره معافیت مالیات بر درآمد فعالیت‌های هنری

چکیده

کاهش وابستگی به درآمدهای نفتی که یکی از راهبردهای ایجاد توسعه و رشد اقتصادی پایدار محسوب می‌شود، مستلزم انجام برخی اصلاحات در ساختار غیرکارآمد نظام مالیاتی کنونی است. وجود پایه‌های مالیاتی محدود و فهرست بلندبالای معافیت‌های مالیاتی در کشور ضمن اینکه عدالت مالیاتی را خدشه‌دار می‌کند باعث شده است در عمل نظام مالیاتی کشور یکی از کارکردهای اصلی خود یعنی بازتوزیع درآمد را به‌درستی انجام ندهد. در ایران معافیت‌های مالیاتی زیادی وجود دارد که از جمله آنها می‌توان به درآمدهای فعالان اقتصادی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی، سود سپرده‌های بانکی، صادرات برخی از مواد خام، فعالیت‌های انتشاراتی و مطبوعاتی، مدارس غیرانتفاعی و فعالیت‌های فرهنگی و هنری اشاره کرد. ویژگی مشترک قریب به اتفاق معافیت‌های اعطایی در قانون مالیات‌ها در ایران این است که عموماً غیرهدفمند، غیرمشروط و دائمی هستند. درحالی‌که معافیت مالیاتی لازم است در چارچوب مبنای نظری و تجربی تصویب و اجرایی شود.

بررسی تجارب کشورهای مختلف در زمینه معافیت‌های مالیاتی که در بیشتر موارد بادقت و وسواس زیاد طراحی می‌شود، می‌تواند در اعمال معافیت‌های هدفمند و بالتبع

پرهیز از معافیت‌های غیرهدفمند راهگشا باشد.

در این گزارش ضمن بیان چرایی اعمال معافیت بر درآمد در نظام‌های مالیاتی، به بررسی تجربه سایر کشورها در اعطای معافیت به فعالیت‌های هنری پرداخته شده است. بررسی دلایل نظری وضع معافیت مالیاتی در سایر کشورها در کنار واکاوی تجربه سایر کشورها در حوزه اعطای معافیت به فعالیت‌های هنری نشان می‌دهد معافیت‌های قانونی اعطا شده به فعالیت‌های هنری در کشور با منطق اعطای معافیت‌های مالیاتی سازگار نبوده و سه ویژگی هدفمند بودن، مشروط بودن و غیردائمی بودن را ندارد. بر این اساس پیشنهاد می‌شود ضمن در نظر گرفتن یک حداقلی از درآمد و اعطای معافیت مالیاتی تا آن سقف (مانند سایر مشاغل و حقوق‌بگیران)، درآمد حاصل از فعالیت‌های هنری نیز همانند درآمد سایر مشاغل، مشمول پرداخت مالیات قرار گیرد. شایسته ذکر است براساس مبانی نظری و تجارب سایر کشورها، حمایت از فعالیت‌های گوناگون به‌ندرت از مسیر اعطای معافیت‌های مالیاتی آنها می‌گذرد بنابراین حمایت از فعالیت‌های هنری نیز می‌تواند از مسیرهای دیگری غیر از معافیت مالیاتی انجام شود؛ به‌طور مثال می‌توان با افزایش منابع «صندوق اعتباری هنر» به حمایت (توسعه‌ای، معیشتی، بیمه‌ای و ...) از فعالان عرصه هنر در کشور پرداخت.

مبانی نظری اعمال معافیت در مالیات بر درآمد

بررسی قوانین و مقررات مالیاتی سایر کشورها حاکی از آن است که در هر نظام مالیاتی مجموعه‌ای از معافیت‌های مالیاتی خصوصاً در زمینه مالیات بر درآمد، وجود دارد که به‌عنوان عدم‌النفع عمومی شناخته شده و در بودجه عمومی کشورها به‌صورت شفاف و

به‌عنوان هزینه‌های مالیاتی منعکس می‌شود و در واقع از محل منابع متعلق به عموم مردم، به قشر خاصی به دلایل مختلف معافیت داده شده است. به‌طور کلی دلایل وضع معافیت‌های مالیات بر درآمد را می‌توان به‌صورت ذیل طبقه‌بندی کرد:^۱

۱. **معافیت به‌دلیل فعالیت‌های اجتماعی و خیرخواهانه:** معمولاً وجوه یا درآمد مؤسساتی که صرف فعالیت‌های اجتماعی و خیرخواهانه می‌شود از مالیات بر درآمد معاف هستند. نمونه‌هایی از وجوهی که در برخی از کشورها بر این اساس از مالیات معاف هستند عبارتند از: مستمری‌های بهزیستی، بورسیه‌ها و پرداخت‌های جبرانی. در ایران نیز کمک‌ها و هدایای دریافتی نقدی و غیرنقدی مؤسسات خیریه و عام‌المنفعه معاف از پرداخت مالیات است.

۲. **معافیت به‌دلیل توافقنامه‌های بین‌المللی:** برخی معافیت‌ها در نتیجه توافقنامه‌های بین‌المللی، قراردادها یا برخی روابط موجود، اعمال می‌شود. برای مثال، کشوری که توافقنامه وین در زمینه روابط بین‌المللی را امضا کرده است، موظف خواهد بود برخی از درآمدها را از مالیات معاف کند.

۳. **معافیت به‌دلیل وجوه ساختاری:** برخی درآمدها صرفاً به دلایل ساختاری از مالیات معاف می‌شود. این کار بیشتر برای جلوگیری از اخذ مالیات مضاعف در مالیات بر درآمد یا دیگر مصوبات مالیاتی صورت می‌گیرد. برای مثال برخی از کشورها وجوهی مثل سود سپرده بانکی را در منبع و به شکل مالیات نهایی نسبت به درآمد، مشمول کسر مالیات تکلیفی می‌کنند و این وجوه را در درآمد سالیانه منظور نمی‌کنند به‌طوری‌که جلوی احتساب دوگانه گرفته شود.

۴. **معافیت به‌دلیل هزینه‌های اجرایی:** در مواردی به‌دلیل اینکه هزینه‌های اجرایی

1. Thuronyi; Victor (1998). Tax Law Design and Drafting, International Monetary Fund (IMF).

وصول مالیات بیش از منافع آن است، برخی از درآمدها از پرداخت مالیات معاف می‌شوند. معافیت درآمد حاصل از کشاورزی (به‌خصوص کشاورزان خرد) در ایران می‌تواند از این جنس باشد.

۵. معافیت به‌دلیل انگیزه پیشبرد برخی فعالیت‌ها: در مواردی به‌دلیل ایجاد انگیزه برای پیشبرد برخی فعالیت‌هایی خاص، معافیت‌هایی وضع می‌شود. برای مثال در برخی از کشورها درآمد صندوق بازنشستگی برای ترغیب اندوخته بازنشستگی از مالیات معاف است.

معافیت فعالیت‌های هنری از مالیات بر درآمد در قانون مالیات‌های مستقیم

بخش اعظم معافیت‌های مالیاتی در قانون مالیات‌های مستقیم ذیل فصلی تحت همین عنوان مشخص شده است. براساس بند «ل» ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم برخی از فعالیت‌های فرهنگی و هنری از مالیات بر درآمد معاف هستند. به‌موجب این بند، «فعالیت‌های انتشاراتی و مطبوعاتی و قرآنی (دارای مجوز از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و دستگاه‌های ذی‌ربط)، فرهنگی و هنری که به موجب مجوز وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی انجام می‌شوند، از پرداخت مالیات معاف است». شایسته ذکر است که به موجب ماده (۱۴۶) مکرر قانون مالیات‌های مستقیم، معافیت مذکور تحت عنوان مالیات با نرخ صفر منظور می‌شود. بنابراین ارائه اظهارنامه مالیاتی، دفاتر و یا اسناد و مدارک^۱ در موعد مقرر، شرط برخورداری از هرگونه معافیت یا مشوق مالیاتی است و در صورت عدم ارائه اظهارنامه، دفاتر یا اسناد و مدارک، مؤدی مطابق احکام و ضوابط قانون مالیات‌های مستقیم مشمول مالیات و جریمه می‌شود. با این‌وجود همچنان شفافیت مورد انتظار در این حوزه

۱. موضوع ماده (۹۵) قانون مالیات‌های مستقیم.

وجود ندارد.

براساس «دستورالعمل اجرایی در خصوص فعالیت‌های انتشاراتی، مطبوعاتی، فرهنگی و هنری»^۱، فعالیت‌های مشمول معافیت موضوع بند «ل» فهرست شده است که معافیت‌های مربوط به فعالیت‌های هنری در این دستورالعمل مطابق جدول ذیل است و فعالیت‌های انتشاراتی، مطبوعاتی و فرهنگی نیاز به گزارش‌های مستقلی دارد:

جدول فعالیت‌های هنری مشمول معافیت

فعالیت مشمول	نوع فعالیت
فیلمنامه‌نویسی - تهیه‌کنندگی - کارگردانی - صداپردازی - صداگذاری - فیلمبرداری - طراحی صحنه و لباس - تدوینگری - مدیریت تدارکات - فیلمبرداری - جلوه‌های ویژه - بازیگری - بدل‌کاری - چهره‌پردازی - خدمات لابراتوری فیلم‌سازی - عکاسی - گویندگی - منشی‌گری صحنه - مدیریت تولید فیلم - آهنگسازی - دوبلوری - انیمیشن‌سازی - مستندسازی - مونتاژگری - بازیگردانی - نورپردازی - دستیار کارگردان و صداپردازی و نمایش فیلم و پخش و فروش آثار تصویری	تولید، تکثیر، توزیع و نمایش فیلم
آهنگسازی - تنظیم‌کننده آهنگ - نوازندگی - شعر - خوانندگی - ضبط و صداگذاری و تکنوازی - پخش و فروش آثار صوتی	تولید، تکثیر، توزیع و اجرای صحنه‌ای موسیقی - پخش و فروش آثار صوتی و تصویری
نمایشنامه‌نویسی - کارگردانی - تهیه‌کنندگی - صداپردازی - طراحی صحنه - نورپردازی - بازیگری - مدیریت تدارکات - چهره‌پردازی - نمایش صحنه‌ای (scene)، روحوضی، پرده‌خوانی، تعزیه، خیمه‌شب‌بازی، عروسکی، سیاه‌بازی و خیابانی.	تئاتر و نمایش صحنه‌ای
نقاشی - طراحی - خوشنویسی - مجسمه‌سازی - نگارگری	هنرهای تجسمی

همان‌طور که مشخص است بسیاری از فعالیت‌ها در این حوزه از پرداخت مالیات بر درآمد معاف هستند که از جمله آنها می‌توان به تهیه‌کنندگی، کارگردانی، بازیگری، گویندگی، دوبلوری، پخش و فروش آثار تصویری و صوتی، آهنگسازی، نوازندگی، خوانندگی و ... اشاره کرد.

بررسی تجارب برخی کشورها در حوزه مالیات‌ستانی از فعالیت‌های هنری

در بسیاری از کشورها به دلیل وجود پایه مالیات بر مجموع درآمد^۱ اکثر فعالیت‌های درآمدزا از جمله فعالیت‌های هنری مشمول مالیات بر درآمد است و افراد متعهد به پرداخت مالیات هستند.

شایسته ذکر است در بسیاری از کشورها به دلیل جایگاه خاص هنرمندان تلاش شده است از ظرفیت اجتماعی ایشان استفاده شود به طوری که از مالیات پرداختی هنرمندان به عنوان یک اهرم انگیزشی برای افزایش مسئولیت شهروندی سایر مردم استفاده می‌کنند. در ادامه تجارب برخی از کشورها در این زمینه (اعم از کشورهای صاحب سبک در فعالیت‌های هنری و کشورهای غیر از آن) مورد بررسی قرار گرفته است.

– آمریکا

در آمریکا درآمد هنرمندان^۲ مانند هر درآمد دیگری با نرخ‌های تصاعدی ۱۰ تا ۳۷ درصد مشمول مالیات بر درآمد سالیانه می‌شود و مانند هر فعالیت دیگری برای فعالیت‌های هنری نیز مجموعه‌ای از هزینه‌های قابل قبول (با شرایطی خاص^۳) مثل هزینه سفر، اجاره محل

1. Personal Income Tax

2. Performing Artists

۳. هزینه‌ها مرتبط با فعالیت باشد؛ در حد معمول و ضروری باشند؛ اسراف در هزینه‌ها وجود نداشته باشد.

کار (استودیو) و ... در نظر گرفته می‌شود. در آمریکا قوانین سرسختانه‌ای برای جلوگیری از تخلفات مالیاتی در نظر گرفته شده است به طوری که هنرمندان مطرح هالیوود^۱ نیز از جرائم سنگین مالیاتی در امان نبوده‌اند؛ زندان، مصادره اموال، جرائم نقدی سنگین از جمله جرائمی است که برخی از هنرمندان به دلیل فرار مالیاتی با آن روبه‌رو بوده‌اند.

در آمریکا علاوه بر اینکه درآمدهای عادی کسب شده توسط هنرمندان مشمول مالیات قرار می‌گیرد، به طور کلی جایزه‌های دریافتی آنها نیز باید جزو درآمدهای مشمول مالیات قرار گیرد و در اظهارنامه مالیاتی آنها گزارش شود. همچنین حق امتیازهایی که بابت حق کپی‌رایت یک اثر هنری دریافت می‌شود، در درآمد اظهاری افراد باید لحاظ شود.^۲ تصویر زیر بخشی از اظهارنامه یک هنرمند در نظام مالیاتی آمریکا است:

(<https://www.gyst-ink.com/taxes>)

1. <https://www.theincometaxschool.com/blog/tax-evasion-vs-hollywood-actors/>
<https://edition.cnn.com/2013/04/05/showbiz/wesley-snipes-released/index.html>
<https://www.businessstomark.com/10-celebrities-whove-had-tax-issues/>
2. Taxable and Nontaxable Income (2018), IRS

تصویر نمونه‌ای از یک اظهارنامه مالیاتی

Form 1040	Department of the Treasury—Internal Revenue Service (99)	2018	OMB No. 1545-0074	IRS Use Only—Do not write or staple in this space.
Filing status: ☒ Single ☐ Married filing jointly ☐ Married filing separately ☐ Head of household ☐ Qualifying widow(er)				
Your first name and initial Ima		Last name Starr		Your social security number 111-22-3333
Your standard deduction: ☐ Someone can claim you as a dependent ☐ You were born before January 2, 1954 ☐ You are blind				
If joint return, spouse's first name and initial		Last name		Spouse's social security number
Spouse standard deduction: ☐ Someone can claim your spouse as a dependent ☐ Spouse was born before January 2, 1954				
☐ Spouse is blind ☐ Spouse itemizes on a separate return or you were dual-status alien				
Home address (number and street). If you have a P.O. box, see instructions. 5th Ave			Apt. no.	Presidential Election Campaign (see inst.) ☐ You ☐ Spouse
City, town or post office, state, and ZIP code. If you have a foreign address, attach Schedule 6. New York NY 10019				
If more than four dependents, see inst. and ☒ here ☐				
Dependents (see instructions):				
(1) First name	Last name	(2) Social security number	(3) Relationship to you	(4) ☒ If qualifies for (see inst.): Child tax credit ☐ Credit for other dependents ☐
				☐
				☐
				☐
				☐
Sign Here Under penalties of perjury, I declare that I have examined this return and accompanying schedules and statements, and to the best of my knowledge and belief, they are true, correct, and complete. Declaration of preparer (other than taxpayer) is based on all information of which preparer has any knowledge.				
Your signature		Date	Your occupation	If the IRS sent you an Identity Protection PIN, enter it here (see inst.):
Spouse's signature. If a joint return, both must sign.		Date	Performer/Writer	☐
			Spouse's occupation	If the IRS sent you an Identity Protection PIN, enter it here (see inst.):
				☐
Paid Preparer Use Only		Preparer's name Peter Jason Riley, CPA	Preparer's signature Peter Jason Riley, CPA	PTIN P00413102
		Firm's name RILEY & ASSOCIATES, P.C.	Firm's EIN 04-3577120	Check if: ☐ 3rd Party Designee
		Firm's address 5 PERRY WAY - P O BOX 157 NEWBURYPORT MA 01950	Phone no. (978) 463-9350	☐ Self-employed
For Disclosure, Privacy Act, and Paperwork Reduction Act Notice, see separate instructions. BAA REV 01/07/19 PRO Form 1040 (2018)				

— انگلستان

در انگلستان نیز درآمد هنرمندان مانند دیگر درآمدها با نرخ تصاعدی ۲۰ تا ۴۵ درصد مشمول مالیات بر مجموع درآمد قرار می‌گیرد به طوری که با افزایش درآمد مالیات بیشتری باید پرداخت شود.^۱ به‌عنوان مثال هنرمندانی که در انگلستان به‌صورت خوداشتغالی^۲ فعالیت می‌کنند، معمولاً ارزیابی مآخذ مالیات آنها به‌صورت خوداظهاری است مگر آنکه کارفرما پیش از پرداخت حق‌الزحمه، مالیات آنها را کسر کرده باشد؛ البته برای برخی از

- Income Tax for Professional Athletes and Artists - a Cross Border Story
- Self-employed

آنها ترکیبی از این دو حالت است. در انگلستان برخی از هزینه‌ها به‌عنوان هزینه‌های قابل قبول در نظر گرفته می‌شود که از جمله آنها می‌توان به هزینه حمل‌ونقل برای مسافرت کاری، هزینه لباس خاص مرتبط با آن فعالیت، هزینه‌های اجاره محل کار، هزینه اشتراک ژورنال مرتبط با فعالیت و ... اشاره کرد؛ اگر در این کشور هزینه‌های قابل قبول بیش‌ازپیش اظهار شود حساسیت دستگاه مالیات‌ستان بر این افراد زیاد می‌شود و نظارت دقیق آنها را به‌دنبال خواهد داشت.^۱

نکته قابل توجه این است که در این کشور هنرمندان کودک نیز باید درآمد خود را اظهار کنند و مالیات آن را مانند بزرگسالان پرداخت کنند؛ همچنین در انگلیس نیز همانند آمریکا جوایز هنری به‌طور کلی مشمول مالیات قرار می‌گیرند.

– مالی

نرخ‌های مالیات بر درآمد در کشور مالی از ۵ تا ۲۸ درصد به‌صورت تصاعدی تغییر می‌کند^۲ و هنرمندانی که بالای ۳۴ هزار رینگیت (معادل ۸۱۰۰ دلار) در سال درآمد دارند، مشمول مالیات بر درآمد هستند و می‌بایست اظهارنامه مالیاتی پر کنند. بخشی از درآمد هنرمندان معاف از مالیات است که در دستورالعمل‌های مجزایی این معافیت‌ها بیان شده است. به‌طور مثال تا سقف ۱۰ هزار رینگیت از درآمد ناشی از انتشار کارهای هنری معاف از مالیات است و هرگونه درآمدی که از خارج از کشور عاید هنرمندان شود نیز مشمول پرداخت مالیات نیست. همچنین هزینه‌هایی از جمله اجاره مکان برای کسب‌وکار

1. <https://www.backstage.com/uk/magazine/article/the-essential-actors-guide-to-paying-tax-in-the-uk-67583/>

Income tax for professional athletes and artists - a cross border story, 2015, Tax Law Commission

2. <https://santandertrade.com/en/portal/establish-overseas/malaysia/tax-system>

و بهره‌های بانکی برای کسب‌وکارهای هنری معاف از مالیات است. هنرمندان بسته به اینکه یک کسب‌وکار راه انداخته باشند یا خیر می‌بایست دو فرم مجزا و متفاوت پر کنند که جزئیات آن در دستورالعمل‌های این کشور موجود است.^۱

– پاکستان

در کشور پاکستان، همه هنرمندان همچون سایر شهروندان بر درآمدهای داخلی و خارجی خود با نرخ‌های تصاعدی بین ۵ تا ۳۵ درصد مشمول مالیات قرار می‌گیرند.^۲ با توجه به الگو بودن این قشر از جامعه، در موارد متعددی از ظرفیت‌های هنرمندان به منظور افزایش تمکین مالیاتی مردم استفاده می‌شود. به‌طور مثال سازمان مالیاتی این کشور^۳ سمینارها و نشست‌هایی پیرامون اهمیت پرداخت مالیات و ثبت دارایی‌های عموم مردم طبق قوانین کشور پاکستان برگزار می‌کند و در آن به‌طور خاص از قشر هنرمند دعوت کرده و لزوم پرداخت مالیات توسط این قشر به‌عنوان یکی از الگوهای جامعه را مطرح می‌کند.^۴ در رسانه‌های این کشور نیز در موارد متعدد، مالیات این قشر و میزان فرار مالیاتی آنها به دلیل اهمیتشان برای مردم مورد بررسی قرار گرفته که نشان از اهمیت تمکین مالیاتی قشر هنرمندان به‌عنوان یکی از اقشار مورد توجه عموم جامعه دارد.^۵

– هندوستان

در کشور هندوستان، هنرمندان یکی از مشمولان مالیات بر درآمد سایر اقشار جامعه هستند. نرخ نهایی این مالیات به‌صورت تصاعدی از ۵ تا ۳۰ درصد تغییر می‌کند^۶ و طبق

1. <https://penangardistrict.com/income-tax-tips-for-malaysian-artists/>

2. <http://taxsummaries.pwc.com/ID/Pakistan-Individual-Taxes-on-personal-income>

3. The Federal Board of Revenue

4. <https://www.globalvillagespace.com/fbr-urges-pakistani-actors-to-pay-taxes/>

5. <https://fp.brecorder.com/2012/09/201209041233815/>

6. <https://cleartax.in/s/income-tax-slabs>

بررسی صورت گرفته، یکی از مشهورترین هنرمندان سینمای هند، ۴۴۵ میلیون روپیه در سال ۲۰۱۸ مالیات پرداخت کرده است. مالیات پرداختی ۶ نفر از دیگر هنرمندان مشهور این کشور نیز در سال ۲۰۱۸، از ۳۹ میلیون تا ۲۹۵ میلیون روپیه گزارش شده است.^۱ درواقع با وجود اینکه هنرمندان کشور هند مبالغ زیادی در طول سال از دستمزد پرداختی و تبلیغات به دست می‌آوردند اما در سایت‌ها و خبرگزاری‌های این کشور مطرح می‌شود که اغلب آنها با پرداخت مالیات خود به دولت، به مسئولیت شهروندی خود نیز به نحو احسن عمل می‌کنند^۲ و از اقلاری هستند که بیشترین مالیات را به دولت پرداخت می‌کنند و فرارهای مالیاتی احتمالی آنها سریعاً بررسی و رسانه‌ای می‌شود.^۳ به نظر می‌رسد همین مسئله باعث تشویق سایر مردم به پرداخت مالیات شود.

– کره جنوبی

نرخ مالیات بر مجموع درآمد در کشور کره جنوبی در سال ۲۰۱۸ از ۸ درصد آغاز شده و به صورت تصاعدی تا ۴۲ درصد افزایش پیدا می‌کند.^۴ این مالیات بر مجموع درآمدهای اقشار مختلف جامعه از جمله هنرمندان، بازیگران، خواننده‌ها و سایر حرفه‌ها و مشاغل اعمال می‌شود. با توجه به اهمیت هنرمندان برای مردم، عموماً مالیات این قشر از جامعه در کره جنوبی زیر ذره‌بین قرار دارد و در رسانه‌ها گزارش‌های مختلفی از میزان مالیات

1. <https://m.dailyhunt.in/news/india/english /laughingcolours + english -epaper-laughcole/bollywood+actors+paying+huge+amount+of+tax-newsid-96452199>

2. <https://www.worldblaze.in/top-10-highest-tax-payers-in-bollywood/>

3. <https://www.indiatoday.in/movies/regional-cinema/story/i-have-been-religiously-paying-income-tax-says-puli-actor-vijay-nayanthara-samantha-prabhu-tax-raids-266876-2015-10-07>

<https://timesofindia.indiatimes.com/city/mumbai/3-celebrities-raided-for-tax-evasion/articleshow/7357190.cms>

4. <http://taxsummaries.pwc.com/frnTerritoryPrintPreview? openForm & countryName =Korea~%20Republic%20of&Type=Individual>

آنها یا اجتناب و فرار مالیاتی آنها مشاهده می‌شود.^۱

– ایرلند

در ایرلند برخی از درآمدهای حاصل از فعالیت‌های هنری از پرداخت مالیات معاف است. در واقع در این کشور همه فعالیت‌های هنری معاف از مالیات نیست بلکه تنها آثار هنری دارای شایستگی هنری و فرهنگی که صلاحیت آنها توسط کمیسیون درآمد احراز می‌شود از پرداخت مالیات معاف است. یک اثر هنری در صورتی شایستگی فرهنگی و هنری دارد که از لحاظ ظاهری و محتوایی موجب افزایش چشمگیر یک یا چند جنبه از فرهنگ ملی و بین‌المللی این کشور شود. فعالیت‌هایی که می‌توانند از این معافیت بهره ببرند شامل موارد ذیل است:

- کتاب
- نمایشنامه
- آهنگ‌های موسیقی
- نقاشی
- مجسمه

در این کشور برخی از کارهای هنری نیز به صورت کامل مشمول مالیات هستند که می‌توان به موسیقی‌های غیرفاخر، نقاشی‌های غیرسودمند و تکراری، مجسمه‌هایی کاربردی و ... اشاره کرد.^۲

نکته قابل توجه در مورد این معافیت‌ها آن است که معافیت‌های مالیاتی در مورد

1. <http://my.castko.com/archives/21277>

<http://www.koreatimesus.com/actor-jang-geun-suk-under-investigation-for-tax-evasion/>

2. https://www.citizensinformation.ie/en/money_and_tax/tax/income_tax/artists_exemption_from_income_tax.html

این فعالیت‌ها نمی‌تواند بیشتر از یک مقدار معین باشد.

توافقنامه‌های بین‌المللی

یکی از موضوع‌هایی که باید در قوانین و مقررات بین‌المللی در نظر گرفته شود، معاهدات و توافقنامه‌های بین‌المللی در حوزه مالیات‌هاست^۱ که جهت جلوگیری از اخذ مالیات مضاعف تدوین می‌شود. به دلیل اینکه فعالیت‌های هنری بازیگران و ورزشکاران در کشورهای غیرمقیم زیاد است، در این معاهدات به درآمدهای حاصل از این فعالیت‌ها توجه ویژه‌ای شده است. یکی از استانداردها درباره این قراردادها را سازمان همکاری و توسعه اقتصادی^۲ ارائه کرده است.

در تفسیر ماده (۱۷) استاندارد به تفصیل ذیل ۲۰ بند درباره اخذ مالیات از هنرمندان و ورزشکاران بحث شده است که خود حاکی از اهمیت این موضوع در مجامع بین‌المللی است. در بند «۱» این ماده مقرر شده است که «هنرمندان و ورزشکاران مقیم یک دولت متعهد را می‌توان در دولت متعهد دیگری مشمول مالیات کرد که فعالیت‌های شخصی آنها در زمینه‌های هنری و ورزشی در آن صورت می‌گیرد، خواه فعالیت‌های مزبور دارای ماهیت شغلی یا استخدامی باشد». در بند «۳» این استاندارد اشاره می‌شود که تنظیم تعریف دقیقی از هنرمند مشخص نیست اما اصطلاح هنرمند مشخصاً شامل بازیگر سینما، بازیگر تئاتر و بازیگر آگهی‌های بازرگانی می‌شود.^۳

1. Tax Treaty

2. OECD

۳. الگوی موافقتنامه نسبت به مالیات بر درآمد و سرمایه (نسخه ۲۰۰۵ کمیسیون سازمان همکاری و توسعه اقتصادی در امور مالی)، معاونت فنی و حقوقی سازمان امور مالیاتی کشور.

برخی ملاحظات درباره وصول مالیات از فعالیتهای هنری

لزوم حمایت از فعالیتهای هنری از طریق به غیر از معافیت مالیاتی

براساس مبانی نظری و تجارب سایر کشورها، حمایت از فعالیتهای گوناگون به ندرت از مسیر اعطای معافیت مالیاتی آن فعالیتهای می‌گذرد و یکی از مهم‌ترین دلایل این مهم آن است که وجود چنین معافیتهای غیرهدفمندی موجب بروز پدیده خزش معافیتهای مالیاتی (تلاش برای معاف شدن گروه‌های مختلف) و نیز افزایش عدم شفافیت در فعالیتهای مذکور می‌شود؛ مسائلی که هم‌اکنون به دلیل دامنه گسترده معافیتهای در قانون مالیاتی ایران شاهد آن هستیم. در واقع از یک طرف فعالیتهای مختلف اقتصادی با استناد به معافیت سایر فعالیتهای به دنبال معاف نمودن خود از پرداخت مالیات هستند و از طرف دیگر به اذعان فعالان عرصه فرهنگ و هنر کشور، جریان وجوه در این عرصه غیرشفاف و نامعلوم است. با توجه به آسیب‌های فراوان معافیتهای مالیاتی، کشورها تلاش کرده‌اند از مسیرهای دیگری به بخش‌هایی که لازم است از آنها حمایت شود، اقدام کنند. به طور مثال می‌توان با افزایش منابع «صندوق اعتباری هنر» به حمایت (توسعه‌ای، معیشتی، بیمه‌ای و ...) از فعالان عرصه هنر در کشور پرداخت.

در نظر گرفتن معافیت پایه

هرچند اخذ مالیات معمولاً باعث افزایش شفافیت می‌شود اما از لحاظ اجرایی باید طوری برنامه‌ریزی شود که هم مالیات قانونی به‌طور مطلوب اخذ شده و فرار از پرداخت مالیات صورت نگیرد و همچنین کمترین آسیب در این حوزه را به دنبال داشته باشد. برای مثال نباید همه هنرمندان مشمول مالیات قرار گیرند، بلکه همان‌طور که برای سایر مؤدیان مالیاتی (کارکنان دولت، اصناف و ...) یک معافیت پایه در نظر گرفته می‌شود برای

هنرمندان نیز باید این معافیت لحاظ شود به طوری که صرفاً افراد با بیش از یک درآمد معین (سالانه) مشمول مالیات شوند.

جمع بندی و نتیجه گیری

- طی سالیان متمادی بیماری وابستگی بودجه به درآمدهای نفتی موجب شده است که اقتصاد کشور و در نتیجه آن رفاه عمومی جامعه از نوسانات درآمدهای نفتی که به تورم و نوسانات شدید نرخ ارز منجر می شود، آسیب ببیند. اصلی ترین راه برای جلوگیری از این نوسانات و ایجاد رشد پایدار که به افزایش درآمد سرانه و رفاه عمومی منجر می شود، تأمین درآمد پایدار مالیاتی است. قطعاً یکی از راهکارهای افزایش درآمدهای مالیاتی مشارکت عمومی اقشار مختلف در کاهش معافیت های مالیاتی است که به نظر می رسد معافیت درآمد حاصل از فعالیت های هنری از این دسته باشد.
- براساس مبانی نظری و تجارب سایر کشورها، حمایت از فعالیت های گوناگون به ندرت از مسیر اعطای معافیت مالیاتی آن فعالیت ها می گذرد و یکی از مهم ترین دلایل این مهم آن است که وجود چنین معافیت های غیرهدفمندی موجب کاهش شفافیت در هر نوع فعالیتی می شود، مسئله ای که هم اکنون به دلیل دامنه گسترده معافیت ها در قانون مالیاتی ایران شاهد آن هستیم. با توجه به آسیب های فراوان معافیت های مالیاتی، کشورها تلاش کرده اند از مسیرهای دیگری به بخش هایی که لازم است از آنها حمایت شود، اقدام کنند. به طور مثال می توان با افزایش منابع «صندوق اعتباری هنر» به حمایت (توسعه ای، معیشتی، بیمه ای و ...) از فعالان عرصه هنر در کشور پرداخت.
- اگرچه اعطای معافیت بدون هیچ قیدی به فعالیت های هنری از منظر عدالت اقتصادی

چندان قابل توجیه به نظر نمی‌رسد، اما اگر به هر دلیل قرار است از برخی فعالیت‌های هنری در کشور حمایت‌هایی از جنس حمایت‌های مالیاتی صورت پذیرد، با توجه به اصول مالیاتی این حمایت‌ها باید محدود، مشروط و موقتی باشد که معافیت‌های کنونی حوزه هنر هیچ‌کدام از این شرایط را ندارد.

- همان‌طور که بیان شد در بسیاری از کشورها، نه‌تنها فعالیت‌های هنری از پرداخت مالیات معاف نیستند بلکه با توجه به جایگاه و مقبولیت اجتماعی هنرمندان، از ظرفیت هنرمندان برای تشویق مردم برای پرداخت مالیات استفاده می‌شود. متأسفانه در ایران از این ظرفیت هنرمندان به‌دلیل معافیت بی‌قید و شرط فعالیت‌های هنری استفاده بهینه انجام نگرفته است.

- ابزار مالیاتی به‌عنوان یکی از ارکان ایجاد شفافیت اقتصادی در کشورهای مختلف مورد استفاده قرار می‌گیرد عدم شفافیت مالی در حوزه فعالیت‌های هنری که بخشی از آن نشئت گرفته از معافیت مالیاتی این حوزه است مورد انتقاد اصحاب فرهنگ و هنر هم قرار گرفته است.

- بررسی تجربه سایر کشورها نشان می‌دهد هنرمندان در اغلب کشورها به‌عنوان عضوی از جامعه با پرداخت مالیات در تأمین هزینه‌های عمومی مشارکت می‌کنند و به‌دلیل نقش این قشر در الگوسازی و ایجاد فرهنگ عمومی، فعالیت‌های آنها و مالیاتشان بیشتر زیر ذره‌بین قرار دارد.

- همان‌طور که هر ساله برای همه صاحبان درآمد از جمله کارکنان دولت، معلمان، پزشکان و پرستاران و سایر صنوف یک معافیت پایه مالیاتی در نظر گرفته می‌شود برای هنرمندان نیز باید این معافیت لحاظ شود به‌طوری‌که صرفاً صاحبان درآمد بیش از مقدار تعیین شده (سالانه) مشمول مالیات شوند.

شناسنامه گزارش

شماره مسلسل: ۱۶۷۹۶

عنوان گزارش: بررسی تجارب کشورها در زمینه معافیت‌های مالیاتی ۲. درباره معافیت مالیات بر درآمد فعالیت‌های هنری

نام دفاتر: مطالعات مالیه عمومی و توسعه مدیریت (گروه مالیه عمومی)، مطالعات آموزش و فرهنگ

تهیه و تدوین کنندگان: هادی ترابی‌فر، سعید تجریشی

ناظران علمی: سیدمحمدهادی سبحانیان، داریوش ابوحمزه

ویراستار ادبی: _____

واژه‌های کلیدی: _____

تاریخ انتشار: ۱۳۹۸/۱۰/۳